



Vijeće
Europske unije

Bruxelles, 19. prosinca 2023.
(OR. en)

16267/23

Međuinstitucijski predmet:
2023/0444 (NLE)

ENER 667
ECOFIN 1322

ZAKONODAVNI AKTI I DRUGI INSTRUMENTI

Predmet: UREDBA VIJEĆA o izmjeni Uredbe (EU) 2022/2576 u pogledu produljenja razdoblja njezine primjene

UREDBA VIJEĆA (EU) 2023/...

od ...

**o izmjeni Uredbe (EU) 2022/2576
u pogledu produljenja razdoblja njezine primjene**

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 122. stavak 1.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

budući da:

- (1) Uredba Vijeća (EU) 2022/2576¹ donesena je s obzirom na krizu opskrbe plinom uzrokovanu ničim izazvanom i neopravdanom agresivnim ratom Rusije protiv Ukrajine i potrebu da Unija reagira privremenim mjerama u duhu solidarnosti između država članica. Cilj Unije je ublažiti posljedice na cijenu plina rješavanjem pitanja ponude i potražnje u Uniji, osigurati sigurnost opskrbe u cijeloj Uniji i ojačati solidarnost.
- (2) Uredba (EU) 2022/2576 daje privremeni pravni okvir u pogledu bolje koordinacije kupnje plina, mjera za sprečavanje prekomjernih cijena plina i prekomjerne unutardnevne volatilnosti na tržištima energetske izvedenice i mjera u slučaju izvanrednog stanja u vezi s plinom.
- (3) Razdoblje primjene Uredbe (EU) 2022/2576 izvorno je bilo do 30. prosinca 2023.

¹ Uredba Vijeća (EU) 2022/2576 od 19. prosinca 2022. o jačanju solidarnosti boljom koordinacijom kupnje plina, pouzdanim referentnim vrijednostima cijena i prekograničnim razmjenama plina (SL L 335, 29.12.2022., str. 1., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2576/oj>).

- (4) U skladu s člankom 30. Uredbe (EU) 2022/2576, Komisija je provela preispitivanje te uredbe te je 28. rujna 2023. objavila izvješće sa sažetkom glavnih nalaza („Izvješće”). U Izvješću se zaključuje da je Uredba (EU) 2022/2576 imala važnu ulogu u stabilizaciji stanja na tržištu plina i osiguravanju odgovarajuće opskrbe Unije plinom te da je važan instrument Unije za jamčenje sigurnosti opskrbe plinom.
- (5) Uredbom (EU) 2022/2576 predviđa se ubrzano uspostavljanje usluge kojom se omogućuju agregiranje potražnje i zajednička kupnja plina od strane poduzeća s poslovnim nastanom u Uniji te se državama članicama postavlja zahtjev da poduzimaju odgovarajuće mjere kako bi osigurale da poduzeća za prirodni plin pod njihovom jurisdikcijom i poduzeća koja su potrošači plina pod njihovom jurisdikcijom sudjeluju u procesu agregiranja potražnje koji organizira pružatelj usluga kao jedno od mogućih sredstava za postizanje ciljeva punjenja iz Uredbe (EU) 2017/1938 Europskog parlamenta i Vijeća². Države članice i poduzeća za prirodni plin, kao i poduzeća potrošači plina, djelotvorno su sudjelovali u mehanizmu za agregiranje potražnje i zajedničku kupnju uspostavljenom u skladu s Uredbom (EU) 2022/2576 („AggregateEU”) i postigli ukupno agregiranje potražnje za plinom od 44,04 milijardi kubičnih metara do listopada 2023., što je više od tri puta više od obvezne količine za agregiranje potražnje. To pokazuje da je AggregateEU privukao značajan interes sudionika na tržištu.

² Uredba (EU) 2017/1938 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2017. o mjerama zaštite sigurnosti opskrbe plinom i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 994/2010 (SL L 280, 28.10.2017., str. 1., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1938/oj>).

- (6) Zaključak izvješća je da je AggregateEU europskim kupcima pružio dodatne mogućnosti za nabavu plina od pouzdanih dobavljača pod povoljnim uvjetima, te transparentnost tržišta u kontekstu ponude i potražnje, doprinoseći time smanjenju volatilnosti tržišta.
- (7) Kad je riječ o pravilima za nadzor tržišta, Uredbom (EU) 2022/2576 zahtijeva se od svakog mjesta trgovanja na kojem se trguje energetskim robnim izvedenicama da za svaku energetsku robnu izvedenicu kojom se na njemu trguje uspostavi mehanizam za upravljanje unutardnevnom volatilnosti koji se temelji na gornjoj i donjoj graničnoj vrijednosti cijene kojim se utvrđuju cijene iznad odnosno ispod kojih se nalozi ne mogu izvršiti („mehanizam za upravljanje unutardnevnom volatilnosti”). Izvješće je pokazalo da tržišta plina još uvijek karakteriziraju epizode znatne volatilnosti i da bi mehanizam za upravljanje unutardnevnom volatilnosti mogao imati ulogu u sprečavanju prekomjernih porasta cijena i u stabilizaciji tržišta.
- (8) U skladu s Uredbom (EU) 2022/2576 Agencija Europske unije za suradnju energetskih regulatora (ACER) izrađuje i objavljuje dnevne procjene cijena i dnevnu referentnu vrijednost ukapljenog prirodnog plina (UPP) na temelju podataka tržišta UPP-a o transakcijama koje ACER sustavno prikuplja i obrađuje. Procjene cijena i referentna vrijednost UPP-a tržištu su dali veću transparentnost, čime su poboljšali sposobnost sudionika na tržištu da osiguraju opskrbu UPP-om po konkurentnim cijenama. U Izvješću je utvrđeno da su se procjena cijena i referentna vrijednost UPP-a pokazali korisnima u stabilizaciji tržišta.

- (9) Uredbom (EU) 2022/2576 propisano je više odredbi o sigurnosti opskrbe i solidarnosti u slučaju izvanrednog stanja u vezi s plinom kako bi se bolje koordinirala organizacija mjera energetske solidarnosti u slučaju izvanrednog stanja. Poglavlje IV. Uredbe (EU) 2022/2576 privremena je dopuna Uredbe (EU) 2017/1938, posebno tako što se mehanizam solidarnosti standardno primjenjuje u odsutnosti bilateralnih sporazuma i što se primjena mehanizma solidarnosti proširuje na UPP i kritične količine plina za električnu energiju. Nadalje, Uredbom (EU) 2022/2576 predviđene su privremene mjere za smanjenje potrošnje zaštićenih kupaca i zaštitne mjere za prekogranične protoke. U Izvješću se zaključuje da su se privremene odredbe o sigurnosti opskrbe i solidarnosti pokazale korisnima za sprečavanje i ublažavanje plinske krize i za olakšavanje rada na smanjenju potražnje za plinom.
- (10) Zaključak Izvješća u kojem se navodi da su ozbiljne poteškoće za sigurnost opskrbe energijom Unije i dalje prisutne još uvijek vrijedi. Globalno stanje na tržištu plina i dalje je loše. Cijene plina još uvijek su znatno više nego prije krize, što ima neizbježne posljedice na kupovnu moć građana Unije i konkurentnost poduzeća Unije. Volatilitnost tržišta plina još je jedan aspekt koji odražava trenutačno stanje. Nedavne epizode znatne volatilitnosti u ljeto i jesen 2023., npr. zbog štrajka u australskim terminalima za UPP ili poremećaja u radu plinovoda Balticconnector, pokazuju da su tržišta još uvijek krhka i osjetljiva čak i na relativno male šokove u pogledu potražnje i ponude. Trenutačna kriza na Bliskom istoku predstavlja dodatni značajan geopolitički rizik s potencijalnim utjecajem na cijene i opskrbu plinom. U takvim uvjetima strah od nestašice može izazvati znatne negativne reakcije s ozbiljnim posljedicama na cijene.

- (11) Zbog značajnog smanjenja uvoza ruskog plina kroz plinovode tijekom prošle godine, dostupnost plina za Uniju uvelike je smanjena u odnosu na razine prije krize. S obzirom na trenutačne razine uvoza plina kroz plinovode, očekuje se da će Unija primiti na taj način uvesti oko 20 milijardi kubičnih metara ruskog plina ako se taj ionako nepouzdan uvoz potpuno ne prekine. To bi iznosilo oko 110 milijardi kubičnih metara manje nego 2021. To smanjenje predstavlja rizik od nestašice plina u Uniji.
- (12) Stanje na globalnom tržištu plina i dalje je vrlo loše i očekuje se da će takvo ostati još neko vrijeme. Globalna opskrba UPP-om u posljednje je dvije godine umjereno porasla zbog ograničenog povećanja kapaciteta za ukapljivanje, prekida u radu velikih izvoznih terminala i smanjenja opskrbe plinom u terminalima za UPP. Znatni novi kapaciteti za ukapljivanje UPP-a trebaju biti stavljeni u funkciju tek tijekom 2025. Stoga se očekuje da će tržišne ravnoteže ostati neizvjesne u bliskoj budućnosti. Ovakvo stanje negativno utječe na cijene plina koje su i dalje više nego dvostruko veće od cijena u razdoblju prije krize, iako su niže od najviših cijena zabilježenih u ljeto 2022.

- (13) S obzirom na trenutačne loše tržišne uvjete, cijene bi mogle ponovno naglo porasti kao rezultat nepredvidivih događaja i iznenadnih šokova kao što su povećanje azijske potražnje za UPP-om, što bi moglo smanjiti dostupnost plina na globalnom tržištu, hladna zima koja bi mogla dovesti do povećanja potražnje za plinom od čak 30 milijardi kubičnih metara, ekstremni vremenski uvjeti koji bi mogli utjecati na skladištenje hidroenergije i nuklearnu proizvodnju zbog niskih vodostaja pa time dovesti do povećanja potražnje zbog proizvodnje električne energije u termoelektranama na plin, novi poremećaji kritične infrastrukture kao što su sabotaze plinovoda Sjeverni tok u rujnu 2022. ili poremećaji u radu plinovoda Balticconnector u listopadu 2023. tepogoršanje geopolitičkog okruženja i prijetnji u regijama odakle dolazi plin, npr. zbog kriza na Bliskom istoku.
- (14) S obzirom na trenutačnu nestabilnu ravnotežu ponude i potražnje, čak i umjereni poremećaji u opskrbi plinom ili sama mogućnost pojave takvih poremećaja mogli bi imati drastičan utjecaj na tržište plina te uzrokovati ozbiljnu i trajnu štetu gospodarstvu i građanima Unije.
- (15) Zbog trenutačne krize cijela je Unija izložena riziku od nestašice energije i njezinih visokih cijena. Stalne ozbiljne poteškoće koje još uvijek utječu na Unijinu sigurnost opskrbe plinom, kao i sve nove dodatne poteškoće, te razina cijena plina mogu negativno utjecati na gospodarske prilike, konkurentnost industrije i kupovnu moć građana.

- (16) Budući da je Unija jedinstveno tržište, nestašica plina u jednoj državi članici imala bi ozbiljne posljedice u svim drugim državama članicama zbog fizičke nestašice plina, nestabilnosti cijena ili poremećaja u industrijskim lancima koji su posljedica mogućih ograničenja za određene industrije u nekoj državi članici. Nadalje, u duhu solidarnosti sve države članice mogu doprinosti smanjivanju rizika od nestašice energije i time pomoći s ograničavanjem volatilnosti cijena plina.
- (17) Produljenje razdoblja primjene Uredbe (EU) 2022/2576 predstavlja iznimnu i vremenski ograničenu mjeru uvedenu zbog stalnih i novih ozbiljnih poteškoća u opskrbi energijom koje sa sobom nose rizik od neposredne krize. Produljenjem će se jasno smanjiti volatilnost tržišta i povećati solidarnost.
- (18) Potrebno je hitno poduzeti mjere. Neprodljenje razdoblja primjene Uredbe (EU) 2022/2576, koja će se prestati primjenjivati 30. prosinca 2023., potencijalno bi narušilo trenutačno stabilno, ali krhko stanje u Uniji i ugrozilo otpornost na vjerojatne buduće razvoje situacije, kao što je potpuni prekid uvoza ruskog plina. Produljenje razdoblja primjene Uredbe (EU) 2022/2576 istovremeno je u skladu s planom REPowerEU, kako je Komisija najavila u svojoj komunikaciji od 18. svibnja 2022., čiji je cilj bio zaštita građana i gospodarstva Unije od previsokih cijena i manjka opskrbe energijom.

- (19) Stalne napetosti u opskrbi energijom opravdavaju produljenje razdoblja primjene odredbi o agregiranju potražnje i zajedničkoj kupnji u Uredbi (EU) 2022/2576 jer one poduzećima u svim državama članicama pomažu u dobivanju ravnopravnijeg pristupa novim ili dodatnim izvorima plina. Te odredbe također pomažu u dobivanju boljih uvjeta od onih koji bi inače imala poduzeća koja plin kupuju preko pružatelja usluga, čime se doprinosi sigurnosti opskrbe.
- (20) Produljenje razdoblja primjene odredbi o agregiranju potražnje i zajedničkoj kupnji ojačalo bi solidarnost u Uniji u pogledu kupnje i distribucije plina. U duhu solidarnosti produljenom dostupnosti agregiranja potražnje i zajedničke kupnje poduprijet će se posebno ona poduzeća koja su plin prethodno isključivo ili uglavnom kupovala od ruskih dobavljača tako da im se pomogne da se pod povoljnim uvjetima opskrbe kod alternativnih dobavljača prirodnog plina ili alternativnih opskrbljivača prirodnim plinom.
- (21) Kako bi se podržali sudionici na tržištu tijekom ove zime i sljedeće sezone punjenja skladišta plina, trebalo bi osigurati kontinuitet u radu mehanizma AggregateEU. To uključuje mogućnost produljenja postojećeg ugovora s pružateljem usluga u skladu s Uredbom (EU, Euratom) 2018/1046 Europskog parlamenta i Vijeća³.

³ Uredba (EU, Euratom) 2018/1046 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. srpnja 2018. o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije i o izmjeni uredaba (EU) br. 1296/2013, (EU) br. 1301/2013, (EU) br. 1303/2013, (EU) br. 1304/2013, (EU) br. 1309/2013, (EU) br. 1316/2013, (EU) br. 223/2014, (EU) br. 283/2014 i Odluke br. 541/2014/EU te o stavljanju izvan snage Uredbe (EU, Euratom) br. 966/2012 (SL L 193, 30.7.2018., str. 1., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1046/oj>).

- (22) Imajući u vidu prednosti za potrošače, stabilnost cijena i sigurnost opskrbe energijom, produljenje razdoblja primjene opravdano je i u kontekstu odredbi Uredbe (EU) 2022/2576 kojima se uspostavlja mehanizam za upravljanje unutardnevnom volatilnosti te procjene cijena UPP-a i referentna vrijednost UPP-a.
- (23) S obzirom na prethodno navedene stalne rizike za stabilnu opskrbu plinom, primjereno je produljiti razdoblje primjene odredbi u slučaju izvanrednog stanja u vezi s plinom za još godinu dana, u skladu s nalazima o pozitivnom učinku tih odredbi u Izvješću. Vrijednosti kritičnih količina plina iz Priloga I. ostaju važeće i tijekom razdoblja produljene primjene Uredbe (EU) 2022/2576, do kraja 2024.
- (24) Produljenje primjene Uredbe (EU) 2022/2576 trebalo bi biti privremeno te bi trebalo stupiti na snagu 31. prosinca 2023. kako bi se osigurala kontinuirana primjena relevantnih odredbi i trajati godinu dana, do 31. prosinca 2024. Produljenje za godinu dana potrebno je i proporcionalno zbog dugotrajne prirode ozbiljnih poteškoća u pogledu opskrbe energijom i posljedičnih rizika za cijene i sigurnost opskrbe za koje se očekuje da će se nastaviti barem tijekom 2024. Uzimajući u obzir da su količine plina agregirane kroz platformu za agregiranje potražnje do listopada 2023. već iznosile tri puta više od potrebnih količina, produljenje razdoblja primjene Uredbe (EU) 2022/2576 ne bi trebalo uključivati obvezno sudjelovanjeu agregiranju potražnje.
- (25) Uredba (EU) 2022/2576 trebala bi se stoga primjenjivati do 31. prosinca 2024.

- (26) S obzirom na to da cilj ove Uredbe ne mogu dostatno ostvariti države članice, nego se on na bolji način može ostvariti na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti utvrđenim u članku 5. Ugovora o Europskoj uniji. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku, ova Uredba ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tog cilja.
- (27) Uredbu (EU) 2022/2576 trebalo bi stoga na odgovarajući način izmijeniti,

DONIJELA JE OVU UREDBU:

Članak 1.
Izmjene Uredbe (EU) 2022/2576

Uredba (EU) 2022/2576 mijenja se kako slijedi:

1. u članku 5. stavak 5. zamjenjuje se sljedećim:

„5. Komisija može od pružatelja usluga zatražiti da dostavi sve informacije potrebne za ispunjavanje zadaća utvrđenih u članku 7.”;
2. članak 10. briše se;
3. u članku 31. drugi stavak zamjenjuje se sljedećim:

„Primjenjuje se do 31. prosinca 2024.”;

4. Prilog I. mijenja se kako slijedi:

(a) u dijelu (a) bilješka (1) zamjenjuje se sljedećom:

„Brojevi iz dijelova (a) i (b) Priloga I. temelje se na podacima iz procjene zimske adekvatnosti na temelju članka 9. Uredbe (EU) 2019/941 koju je provela Europska mreža operatora prijenosnih sustava za električnu energiju (ENTSO-E), osim u slučaju Malte, u kojoj proizvodnja električne energije ovisi isključivo o isporukama UPP-a bez znatnih skladišnih kapaciteta. S obzirom na specifičnost niskokaloričnog plina, vrijednosti za Nizozemsku u ovoj tablici trebalo bi pomnožiti s konverzijskim faktorom 37,89 podijeljeno s 35,17. Brojevi iz dijela (a) Priloga I. pojedinačne su mjesečne količine koje je ENTSO-E izračunao za mjesece od prosinca 2022. do ožujka 2023.; brojevi iz dijela (b) Priloga I. za mjesece od travnja 2023. do prosinca 2024. prosjek su vrijednosti iz razdoblja od prosinca 2022. do ožujka 2023.”;

(b) u dijelu (b), naslov se zamjenjuje sljedećim:

„Najveće kritične količine plina za sigurnost opskrbe električnom energijom na temelju članka 23. za razdoblje od travnja 2023. do prosinca 2024. (vrijednosti u milijunima kubičnih metara):”.

Članak 2.
Stupanje na snagu

Ova Uredba stupa na snagu 31. prosinca 2023.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u ...

Za Vijeće
Predsjednik/Predsjednica
